

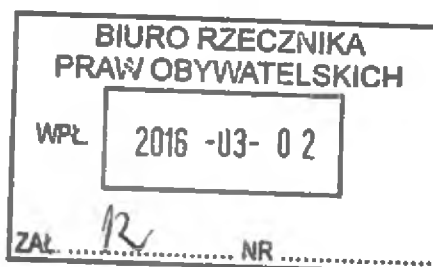

PODSEKRETARZ STANU

Warszawa, 01 marca 2016 r.

DJE-WOKO.440.2.2016.GP

Pan
Adam Bodnar
Rzecznik Praw Obywatelskich
ul. Solidarności 77
00-090 Warszawa

Szanowny Panie Ministrze,

dziękuję za pismo z 11 lutego br. (XI.813.1.2016.MS) dotyczące podejmowania przez szkoły zadań umożliwiających podtrzymywanie tożsamości narodowej, etnicznej i językowej uczniów należących do mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym. Ministerstwo Edukacji Narodowej analizuje pojawiające się problemy związane z realizacją tego szczególnego zadania oświatowego i dokłada wiele starań, aby je pozytywnie rozwiązywać

Wyjaśnienia i opinie Ministerstwa Edukacji Narodowej dotyczące problemów i postulatów zgłaszanych przez środowisko mniejszości ukraińskiej w Polsce zostały przedstawione w piśmie DJE-WOKO.442.2016.GP z dnia 12 lutego br., przekazanym do Biura Rzecznika Praw Obywatelskich do wiadomości (kopię pisma przesyłam ponownie w załączeniu).

Uzupełniając informacje zawarte we wspomnianym piśmie, uprzejmie proszę o przyjęcie następujących wyjaśnień dotyczących kwestii podręcznikowych.

Ministerstwo Edukacji Narodowej, na mocy z art. 13 ust. 5 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2015 r. poz. 2156, z późn. zm.), corocznie finansuje podręczniki i książki pomocnicze do kształcenia uczniów w zakresie niezbędnym do podtrzymywania poczucia ich tożsamości narodowej, etnicznej i językowej.

Należy przy tym nadmienić, iż zgodnie z art. 22aa ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, nauczyciel może zdecydować o realizacji programu nauczania z zastosowaniem lub bez zastosowania podręcznika, materiału edukacyjnego lub materiału ćwiczeniowego. Wyboru podręcznika lub materiału edukacyjnego zastępującego podręcznik i wyboru materiałów ćwiczeniowych dokonuje zespół nauczycieli prowadzących nauczanie danych zajęć edukacyjnych.

Na rynku wydawniczym (komercyjnym) nie ma podręczników przeznaczonych dla mniejszości, toteż Minister Edukacji Narodowej, zgodnie z art. 13 ust. 6

ustawy o systemie oświaty, podejmuje stosowne działania, wspólnie z przedstawicielami poszczególnych mniejszości oraz współpracującymi z nimi wydawcami. Podręczniki do nauczania języka mniejszości oraz jej własnej historii i kultury są opracowywane sukcesywnie, dla kolejnych etapów edukacyjnych przez wydawców wywodzących się z poszczególnych mniejszości narodowych. Podręczniki te są zgłaszane przez wydawców do ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania z wnioskami o dopuszczenie ich do użytku szkolnego zgodnie z obowiązującą procedurą.

Finansowaniem objęte są te podręczniki, które na podstawie pozytywnych opinii rzeczoznawców uzyskały dopuszczenie do użytku szkolnego. Koszty opracowania i wydania kolejnych tytułów (części) podręczników oraz książek pomocniczych (które nie podlegają procedurze dopuszczenia na podstawie opinii rzeczoznawców) są finansowane w nakładzie zgodnym z zapotrzebowaniem szkół, potwierdzonym przez właściwe kuratoria oświaty. Szkoły otrzymują egzemplarze podręczników zakupionych przez Ministerstwo Edukacji Narodowej za pośrednictwem kuratorów oświaty, a następnie udostępniają je bezpłatnie uczniom poprzez biblioteki szkolne.

Ponadto, począwszy od 2010 r., wersje elektroniczne podręczników i książek pomocniczych dla mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym, sfinansowane przez Ministerstwo Edukacji Narodowej, są zamieszczane na portalu edukacyjnym Scholaris do nieodpłatnego wykorzystania przez uczniów i nauczycieli oraz inne zainteresowane nimi osoby.

Dofinansowanie podręczników dla mniejszości jest formą pomocy udzielonej rodzicom ponoszącym zwiększone, ponadprzeciętne koszty związane z udziałem ich dzieci w dodatkowych zajęciach służących podtrzymywaniu ich tożsamości narodowej.

Dotychczas wszystkie podręczniki dopuszczone do użytku szkolnego oraz książki pomocnicze przeznaczone dla mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym zostały sfinansowane przez Ministerstwo Edukacji Narodowej. Wyszczególnienie sfinansowanych przez Ministerstwo podręczników i książek pomocniczych przeznaczonych dla mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym w latach 2009-2015 (czyli do nowej podstawy programowej) ilustruje poniższa tabela.

Rok wydania	Liczba tytułów	Wyszczególnienie sfinansowanych przez MEN podręczników i książek pomocniczych	Łączna liczba egz.	Łączna wysokość wydatkowanych środków budżetowych
2009	6	język litewski 5 tytułów, 700 egz. Wyd. AUŠRA Sp. z o.o., 345 250,00 zł język ukraiński 3 tytuły, 2100 egz. Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 367 738,00 zł,	8 800	912 988,00 zł

		język kaszubski 6 tytułów, 6000 egz. Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie, 200 000,00 zł		
2010	3	język litewski 1 tytuł, 200 egz. Wyd. AUŠRA Sp. z o.o., 133 500,00 zł język ukraiński 1 tytuł, 900 egz. Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 167 382,00 zł, język kaszubski 1 tytuł, 2000 egz. Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie, 81 000,00 zł	3 100	381 882,00 zł
2011	8	język litewski 4 tytuły, 750 egz. Wyd. AUŠRA Sp. z o.o., 478 960,00 zł język ukraiński 2 tytuły, 1800 egz. Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 247 580,55 zł, język kaszubski 2 tytuły, 4000 egz. Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie, 204 600,00 zł	6 550	931 140,55 zł
2012	8	język litewski 5 tytułów, 750 egz. Wyd. AUŠRA Sp. z o.o., 422 000,00 zł język lemkowski 1 tytuł, 100 egz. Łemkowski Zespół Pieśni i Tańca „Kyczera”, 13 000,00 zł, język kaszubski 2 tytuły, 2700 egz. Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie, 222 000,00 zł	3 550	657 000,00 zł
2013	10	język białoruski dla klasy II szkoły podstawowej 1 tytuł, 1500 egz. Stowarzyszenie Na Rzecz Dzieci i Młodzieży Uczących się Języka Białoruskiego „AB-BA”, 98 595,00 zł język białoruski dla klasy I LO 1 tytuł, 1000 egz. Fundacja im. Księcia Konstantego Ostrogskiego, 81 000,00 zł. język litewski 6 tytułów, 1100 egz. Wyd. AUŠRA Sp. z o.o., 423 000 zł język kaszubski 2 tytuły, 3000 egz. Zrzeszenie Kaszubsko Pomorskie, 215 000 zł	6 600	817 595,00 zł
2014	11	język białoruski 2 tytuły, 700 egz. Stowarzyszenie Na Rzecz Dzieci i Młodzieży Uczących się Języka Białoruskiego „AB-BA”, 173 600,00 zł	4 950	1 025 800,00 zł

		język litewski 7 tytułów, 1550 egz. Wyd. AUŠRA Sp. z o.o., 579 900,00 zł język kaszubski 2 tytuły, 2700 egz. Zrzeszenie Kaszubsko Pomorskie, 272 300,00 zł		
2015	9	język litewski 6 tytułów, 1300 egz. Wyd. AUŠRA Sp. z o.o., 408 000,00 zł język kaszubski 3 tytuły, 2750 egz. Zrzeszenie Kaszubsko Pomorskie, 372 000,00 zł	4050	780 000,00 zł

Jednocześnie należy nadmienić, iż w związku z realizacją programu „Cyfrowa szkoła” zostały udostępnione podręczniki elektroniczne do edukacji wczesnoszkolnej, języka polskiego, historii, historii i społeczeństwa, wiedzy o społeczeństwie, przyrody, biologii, geografii, fizyki, chemii, matematyki, zajęć komputerowych, informatyki, edukacji dla bezpieczeństwa, jak również 2,5 tysiąca uzupełniających je zasobów edukacyjnych, które dzięki udostępnieniu na zasadach pełnej otwartości, każdy może dowolnie modyfikować, w tym np. tłumaczyć na języki mniejszości i wykorzystywać do nauczania zajęć edukacyjnych w języku mniejszości w szkołach, w których język mniejszości jest językiem wykładowym lub drugim językiem nauczania.

Problem zapewnienia brakujących podręczników do nauki języków mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego, a także do historii i kultury mniejszości był poruszany na XLIV posiedzeniu Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych. Podczas posiedzenia Komisji została powołana grupa robocza do spraw podręczników dla mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego, której celem jest stworzenie, obejmującego kilka najbliższych lat, harmonogramu wydawania podręczników dla mniejszości narodowych i etnicznych oraz do nauczania języka kaszubskiego. W skład grupy roboczej zostali powołani przedstawiciele poszczególnych środowisk mniejszości, Ministerstwa Administracji i Cyfryzacji oraz Ministerstwa Edukacji Narodowej.

W dniu 4 lipca 2014 r. w siedzibie Ministerstwa Administracji i Cyfryzacji odbyło się pierwsze spotkanie grupy roboczej, podczas którego zostały omówione możliwe do zastosowania (wynikające z obowiązującego prawa) procedury wydawania podręczników dla mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym. Obecni na drugim spotkaniu przedstawiciele poszczególnych mniejszości (białoruskiej, litewskiej, łemkowskiej, niemieckiej i żydowskiej) oraz społeczności kaszubskiej opowiedzieli się za obecnie stosowanym sposobem finansowania wydania podręczników i książek pomocniczych, tj. w trybie postępowań o udzielenie zamówienia publicznego z wolnej ręki.

Dotychczas odbyły się cztery spotkania grupy roboczej (4 lipca 2014 r., 17 października 2014 r., 16 stycznia 2015 r., 21 maja 2015 r.), w efekcie których

powstała tabela przedstawiająca dotychczas wydane podręczniki i książki pomocnicze oraz zaproponowane przez poszczególne mniejszości narodowe i etniczne podręczniki i książki pomocnicze zaplanowane do wydania w kolejnych latach.

Podsumowanie propozycji wydawniczych podręczników i książek pomocniczych przeznaczonych do nauczania języka mniejszości, języka regionalnego, własnej historii i kultury oraz geografii państwa, z którego obszarem utożsamia się mniejszość narodowa, zgłoszonych przez przedstawicieli poszczególnych mniejszości zawiera Protokół z IV spotkania grupy roboczej w dniu 21 maja 2015 r. (w załączeniu).

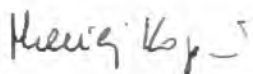
W przypadku podręczników do języka ukraińskiego nie zgłoszono żadnego planu wydawniczego.

Protokoły ze wszystkich posiedzeń grupy roboczej, a także prezentowane podczas nich i wypracowane w ich wyniku materiały są dostępne obecnie na stronie internetowej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji www.mswia.gov.pl, w zakładce dotyczącej mniejszości narodowych i etnicznych.

Przedstawiciele Związku Ukraińców w Polsce, podczas spotkań w Ambasadzie Ukrainy w Polsce i w Ministerstwie Edukacji Narodowej w sprawie brakujących podręczników do języka ukraińskiego – poinformowali, że nie posiadają środków finansowych pozwalających na prowadzenie prac związanych z przygotowaniem takich podręczników.

W tej sytuacji, Ministerstwo Edukacji Narodowej zamierza podjąć działania mające na celu pozyskanie autorów tych podręczników w ramach umów zawieranych ze szkołami wyższymi lub w ramach konkursów na opracowanie poszczególnych podręczników.

Z wyrazami szacunku,

Maciej Kopec
Podsekretarz Stanu

W załączeniu:

1. pismo DJE.WOKO.442.2.2016. GP z 12 lutego 2016 r.,
2. protokół z IV posiedzenia grupy roboczej do spraw podręczników dla mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego – Warszawa, 21 maja 2015 r.